

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 661/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ing. Karin Krajčí, advokátkou, Martina Martinečka 4701/2, Liptovský Mikuláš, proti postupu Okresnej prokuratúry Ružomberok v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 19. júla 2023, proti postupu Okresného súdu Liptovský Mikuláš v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 14/2013 a jeho uznesení z 9. augusta 2023 v spojení s opravným uznesením zo 16. augusta 2023, ako aj proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 75/2023 a jeho uznesení z 5. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 2. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresnej prokuratúry Ružomberok (ďalej len „okresná prokuratúra“) v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 19. júla 2023 (ďalej len „napadnutý postup prokurátora“), postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 14/2013 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením z 9. augusta 2023 v spojení s opravným uznesením zo 16. augusta 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 75/2023 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením z 5. septembra 2023 (ďalej len „napadnuté

uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť, prikázať jeho prepustenie z väzby na slobodu a priznať mu finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je obžalovaný zo zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Sťažovateľ je trestne stíhaný väzobne, a to z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom jeho väzba začala plynúť 10. mája 2023 o 6.35 h.

3. O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 19. júla 2023, ktorá bola okresnej prokuratúre doručená 24. júla 2023, bolo rozhodnuté napadnutým uznesením okresného súdu tak, že sa zamietá. Okresný súd zároveň v napadnutom uznesení rozhodol, že sťažovateľ sa po podaní obžaloby ponecháva vo väzbe a že jeho väzba sa nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. O sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu tak, že sa zamietá ako nedôvodná. Krajský súd zároveň zamietol žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby peňažnou zárukou.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 19. júla 2023, ktorú podal 20. júla 2023 a ktorá bola okresnej prokuratúre doručená 24. júla 2023, sa nerozhodlo urýchlene. Na námietku zdĺhavého postupu okresnej prokuratúry nebola zo strany okresného súdu a krajského súdu poskytnutá presvedčivá odpoveď. Príslušný prokurátor podľa sťažovateľa nedodrжал 5-dňovú lehotu na predloženie jeho žiadosti okresnému súdu a túto predložil až na jedenásty kalendárny deň, pričom jeho pochybenie nebolo zo strany okresného súdu a krajského súdu napravené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľa podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutým postupom prokurátora, napadnutým uznesením okresného súdu a jeho postupom a napadnutým uznesením krajského súdu a jeho postupom, to všetko v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým postupom prokurátora, postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní

7. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (III. ÚS 7/00,

III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

8. Ústavný súd stabilne judikuje, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

9. Pokiaľ ide o čl. 5 ods. 4 dohovoru, Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) judikoval, že tento článok predstavuje jeho *habeas corpus* ustanovenie. Označené ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43; podobne II. ÚS 642/2017, IV. ÚS 610/2018, IV. ÚS 78/2019).

10. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

11. Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že z čl. 5 ods. 4 dohovoru nevyplýva povinnosť dvojstupňového väzobného konania. Ak však štát takýto systém zavedie, musia sa v rámci neho poskytovať rovnaké záruky aj v odvolacom (sťažnostnom) konaní (okrem iných pozri rozsudok vo veci Kučera proti Slovensku zo 17. 7. 2007, sťažnosť č. 48666/99, body 107 a 111).

12. Pokiaľ ide o otázku urýchlenosti konania, túto je potrebné posudzovať s ohľadom na všetky okolnosti daného prípadu (rozsudok Veľkej komory vo veci Inseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14, bod 252).

13. Požiadavka urýchlenosti je menej prísna, ak ide o konanie pred odvolacím (sťažnostným) súdom (rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198). Avšak, vzhľadom na skutočnosť, že „v stávke“ je osobná sloboda jednotlivca, štát musí zabezpečiť, aby bolo konanie vedené čo najrýchlejšie (rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131).

14. Z ústavnému súdu predložených dokumentov vyplýva, že sťažovateľ doručil svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu z 19. júla 2023 okresnej prokuratúre 24. júla 2023. Predmetná žiadosť bola predložená okresnému súdu spoločne s vyšetrovacím spisom 3. augusta 2023. Okresný súd o tejto žiadosti rozhodol napadnutým uznesením z 9. augusta 2023 (v spojení s opravným uznesením zo 16. augusta 2023). Sťažovateľ podal 15. augusta 2023 proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť. O sťažovateľovej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu z 5. septembra 2023, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 12. septembra 2023.

15. Z opísaného priebehu rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu vyplýva, že relevantné obdobie pre posúdenie zásahu do jeho práv začalo plynúť 24. júla 2023 a skončilo 12. septembra 2023. Z uvedeného už na prvý pohľad vyplýva, že požiadavky na urýchlenosť rozhodovania boli rešpektované, a to jednak z pohľadu celkovej dĺžky konania, ako aj z pohľadu absencie obdobia či období nečinnosti v trvaní týždňov.

16. Pokiaľ sťažovateľ konkrétne namieta napadnutý postup prokurátora (v zmysle čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon), z predloženého upovedomenia okresnej prokuratúry č. k. PV 241/23/5508-38 z 3. augusta 2023 vyplýva, že príslušný prokurátor mienil žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu predložiť okresnému súdu ihneď po prvom preštudovaní vyšetrovacieho spisu (25. júla 2023), avšak vyšetrovateľ musel tento procesný úkon zopakovať, a keďže sťažovateľ 27. júla 2023 nesúhlasil so skrátením lehoty troch dní podľa § 208 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku, muselo byť druhé preštudovanie vyšetrovacieho spisu vykonané až 2. augusta 2023. Vyšetrovací spis bol príslušnému prokurátorovi predložený až 3. augusta 2023 a hneď v ten istý deň bol spoločne s návrhom na podanie obžaloby predložený okresnému súdu.

17. Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania najneskôr do piatich pracovných dní po predložení celého doposiaľ získaného spisového materiálu, so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

18. Z uvedeného vyplýva, že príslušný prokurátor rešpektoval už citované ustanovenie Trestného poriadku, keď príslušný vyšetrovací spis (spoločne s obžalobou) predložil okresnému súdu v lehote 5 pracovných dní po predložení dosiaľ získaného spisového materiálu (v skutočnosti v ten istý deň, pozn.).

19. Pokiaľ sťažovateľ v tejto veci namieta aj porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny), ústavný súd v krátkosti konštatuje, že pri rozhodovaní o väzbe sa aplikuje čl. 17 ústavy a v ňom obsiahnuté garancie (pozri bod 7 nasl. tohto uznesenia), pričom označené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) je aplikovateľné v konaní v trestnej veci samej (konanie o trestnom obvinení).

20. S ohľadom na už uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu

21. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

22. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, ktorú aj využil a o jeho sťažnosti bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu.

24. Ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

III.3. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu

25. Sťažovateľ napokon namieta porušenie svojich práv napadnutým uznesením krajského súdu.

26. Ústavný súd stabilne judikuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (m. m. III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, rozsudok vo veci Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

27. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia (III. ÚS 271/07, I. ÚS 58/2017).

28. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

29. Z judikatúry ESLP vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybníť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia

osobnej slobody (rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94). Každé pozbavenie osobnej slobody totiž musí sledovať účel ochrany jednotlivca pred svojvôľou (rozsudok Veľkej komory vo veci S., V. a A. proti Dánsku z 22. 10. 2018, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, bod 74).

30. Krajský súd v napadnutom uznesení (s. 14) v krátkosti poukázal na to, že od podania žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu 24. júla 2023 do konečného (právoplatného) rozhodnutia o väzbe z 5. septembra 2023 uplynula doba, ktorú nemožno z hľadiska judikatúry ústavného súdu a ESLP považovať za neprimeranú a nezákonnú, už vôbec nie takú, ktorá by vo výsledku odôvodňovala jeho prepustenie z väzby na slobodu. Z vyjadrenia príslušného prokurátora krajskému súdu (s. 3 a 4) vyplýva, že žiadosť sťažovateľa bola doručená 24. júla 2023 a mala byť predložená spoločne s obžalobou a originálom vyšetrovacieho spisu hneď po prvom preštudovaní vyšetrovacieho spisu 25. júla 2023. Predmetný úkon sa musel opakovať, a keďže sťažovateľ 27. júla 2023 nesúhlasil so skrátením lehoty troch dní podľa § 208 ods. 1 Trestného poriadku, muselo byť druhé preštudovanie vyšetrovacieho spisu vykonané 2. augusta 2023. Originál vyšetrovacieho spisu s návrhom na podanie obžaloby bol príslušnému prokurátorovi doručený 3. augusta 2023 a hneď v ten istý deň bola podaná a doručená obžaloba okresnému súdu. Žiadosť sťažovateľa tak bola predložená do 5 pracovných dní od doručenia celého vyšetrovacieho spisu. Ďalej pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu 25. júla 2023, 27. júla 2023 a 3. augusta 2023 musel mať vyšetrovateľ k dispozícii originál vyšetrovacieho spisu, keď jeho koncept bol v tom čase predložený Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky v súvislosti s návrhom sťažovateľa na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku.

31. Uvedený, hoc stručný záver krajského súdu k predmetnej námietke sťažovateľa považuje ústavný súd, a to aj s ohľadom na svoje závery vyjadrené v časti III.1. tohto uznesenia o rešpektovaní garancií vyplývajúcich z ústavy, dohovoru a príslušnej judikatúry, za dostatočne presvedčivý a v okolnostiach danej veci za ústavnoprávne akceptovateľný.

32. Ústavnú sťažnosť v tejto časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

33. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu